

– Bunică, ai amintit de biserica din Vlaherne. Ce este Vlaherne, o localitate sau un cartier din Constantinopol, adică din Istanbulul de astăzi?

– Într-adevăr, Vlaherne este numele unui cartier din Istanbul, în care se afla Biserica „Acoperământul Maicii Domnului”, în care Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos a văzut pe Preasfânta Născătoare rugându-se și acoperind cu veșmântul ei pe toți credincioșii din biserică. Numele de Vlaherne vine de la denumirea vechilor *vlahi*, dată celor din neamul nostru, al românilor, întrucât mulți din neamul nostru aveau loc de găzduire sau locuiau în acest cartier. Față de Maica Domnului, vlahii aveau o mare evlavie, așa cum o au și astăzi fiii acestui neam.

Nu întâmplător s-a spus – așa cum o confirmă și niște părinți călugări de la Bisericiani, care voiau să meargă la Muntele Athos – că țara noastră este *Grădina Maicii Domnului*, pentru că însăși Maica Preacurată le-a spus că țara noastră este cu adevărat *grădina sa*. Asta pentru că munții noștri nu au fost doar ca o cetate de apărare a acestui neam de dușmanii care voiau să cotopească acest pământ, ci și *o adevărată cetate a credinței dreptslăvitoare*, prin mulțimea mănăstirilor și schiturilor care împodobesc această vatră părintească.

Așa cum îți spuneam, sfânta, după ce s-a închinat în Biserica Maicii Domnului și s-a oprit în portul Maditos, unde *a mers la fratele ei Eftimie și a îmbrățișat cu multă afecțiune moaștele sale* cele izvorătoare de mir, a plecat spre locul nașterii sale, adică spre satul Epivat. Acolo, a continuat viața de sfințenie, adăugând noi osteneli duhovnicești și nevoițe ascetice, postind și rugându-se, privegherea de zi și de noapte nelipsindu-i, fapt care a adăugat noi frumuseți cununii sale de sfințenie, pe care a dobândit-o prin viețuirea pustnicească în Țara Sfântă, unde ajunsese, cum spuneam, să se lupte cu bărbăție – ca și David oarecând – cu *Goliatul cel de gând sau spiritual*, cum spune și Sfântul Eftimie de Târnovo, în relatarea sa cu privire la viața și încercările duhovnicești prin care a trecut sfânta.

Mulți se minunau de viața ei curată, dar niciunul dintre săteni nu a recunoscut-o pe nevoitoarea lui Hristos. Însă văzând

ei purtarea sfintei, care era așa de frumoasă și plină de evlavie, se simțeau îndemnați să urmeze chemării lui Hristos de a căuta desăvârșirea cea duhovnicească, după cum ni se spune în Sfânta Evanghelie: *Fiți dar voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârșit este* (Matei 5, 48). Acestei frumoase trăiri duhovnicești i-a adăugat deplina împlinire a unui vis din tinerețe: renunțarea la orice bun material, prin împărțirea averii părinților la nevoiașii din localitate.

După aproximativ doi ani, adică pe când Sfânta Parascheva avea 27 de ani, în timp ce se afla la rugăciune, i s-a descoperit că se va strămuta în locașurile lui Dumnezeu. Mulțumind lui Dumnezeu că a putut împlini îndemnul Mântuitorului nostru Iisus Hristos – *Deci nu duceți grijă, spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că după toate acestea se străduiesc neamurile; știe doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele. Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate acestea se vor adăuga vouă* (Matei 6, 31-33) – s-a rugat să aibă parte de sfârșitul hărăzit celor bineplăcuți lui Dumnezeu.

Înainte de a primi obștescul sfârșit, Sfânta Parascheva s-a rugat Mântuitorului cu umilință, zicând: *Stăpâne, Iubitorule de oameni, nu trece cu vederea pe sărmana roaba Ta, care a lăsat toate pentru preasfântul Tău nume și a mers după Tine! Și astăzi, Doamne, poruncește ca înger blând să primească în pace sărmanul meu suflet, ca plecarea mea să nu fie oprită de necurații, scârnavii și viclenii demoni. Ci mă învrednicește pe mine ca, plină de îndrăzneală, să stau înaintea preainfricoșatului Tău prestol, căci binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.* Pe când se ruga, Sfânta Parascheva și-a dat sufletul ei, împodobit cu strălucirea sfințeniei, în mâinile Părintelui ceresc.

– Ce înseamnă „sfârșit obștesc” sau „sfârșitul cel de obște”, bunică?

– Este sfârșitul vieții fiecăruia dintre noi; se numește „obștesc” pentru că toți oamenii, care au văzut lumina soarelui acestei lumi, vor avea parte și de sfârșitul cu care se încheie călătoria noastră în această lume. Se mai numește „obștesc” acest sfârșit și pentru că ar

trebuie să ne determine a gândi la înfricoșătoarea Judecată a lui Hristos, la care vom lua cu toții parte, adică și cei credincioși, și cei necredincioși.

Dar să continui cu relatarea vieții Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva. După ce a trecut sufletul ei la Domnul, trupul ei a fost îngropat într-un loc, nu departe de Kallikrateia, aproape de malul mării, împlinindu-se rânduielele legate de prohodirea celor care pleacă din această viață. Între timp, aproape de locul unde a fost îngropat trupul sfintei, un sihastru și-a ales loc în care să se nevoiască duhovnicește, împlinind, pe lângă rugăciune și post, osteneala de stâlpnic.

– Ce înseamnă „stâlpnic”, bunică? o întrerupe Nicușor.

– Stâlpnicul este acel călugăr care alege să împlinească nevoițele de ascet rugându-se pe un pilastru, adică un fel de stâlp mai gros. Asemenea stâlpi pot fi construiți, dar pot exista și în mod natural, cum sunt cei din tufuri sau roci vulcanice din părțile Capadociei, o provincie din Turcia de astăzi; acolo au trăit Sfinții Vasile cel Mare, care a fost arhiepiscop al Cezareei Capadociei, împreună cu fratele său, Sfântul Grigorie de Nyssa, și Sfântul Grigorie Teologul, episcopul de Nazianz.

Acei stâlpi naturali, de care îți vorbeam, sunt ca niște ciuperci uriașe, având o formă care îi apropie de cea a zbârciogilor de primăvară; adică au un fel de pălărie de piatră în vârf. Ca și la zbârciogii, aceasta are o altă culoare decât cea a tulpinii. Eu nu cred că n-ai văzut până acum pe internet sau chiar pe Facebook asemenea forme curioase din tuf vulcanic. Impresionați de acest mod de a se nevoi în trăirea ascetică, unii au ales să ducă o asemenea viață de rugăciune, construindu-și asemenea coloane sau stâlpi.

Ei bine, cei care au ales acest mod de viață și-au făcut chilii și stăteau acolo rugându-se. Puțina mâncare și apă pe care le consumau le erau aduse de credincioși sau de ucenici. Așa primea și acest stâlpnic din părțile Epivatei, adică un anume ajutor din partea localnicilor, după ce se așezase – fără să știe, ci doar purtarea de grijă a lui Dumnezeu rânduise acest fapt – în locul unde fusese îngropată Sfânta Parascheva.

Dar s-a făcut târziu, Nicușor dragă, și ar trebui să te culci. Voi continua povestirea vieții Preacuvioasei Parascheva mâine seară, pentru că, de acum înainte, am a-ți relata cum, prin lucrarea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu, se va arăta sfințenia vieții celei care a fost o bineplăcută nevoitoare întru împlinirea chemării de a-L urma pe Hristos Mântuitorul.

Nicușor a plecat la culcare, gândindu-se că multe lucruri frumoase poți afla din povestirile sfinte și mai ales din viețile celor care s-au nevoit întru osteneli și rugăciuni neconținute, așa cum a fost Sfânta Parascheva. Ea a avut prilejul de a cunoaște multe dintre relatările sfinte chiar în Țara Sfântă, pășind pe urmele Mântuitorului Hristos atât din punct de vedere material, cât și spiritual și prin viața sa de neîncetată rugăciune. Pilda ei se cuvine s-o urmeze toți creștinii, căutând a păși pe urmele Celui care ne-a zis: *Luați aminte ca faptele dreptății voastre să nu le faceți înaintea oamenilor, ca să fiți văzuți de ei; altfel, nu veți avea plată de la Tatăl vostru cel din ceruri* (Matei 6, 1); așa a împlinit și Sfânta Parascheva îndemnul Mântuitorului, din moment ce a fost înmormântată fără a i se cunoaște viața cea sfântă și proslăvită.

Descoperirea minunată a sfințelor sale moaște și minunile săvârșite de acestea

În seara următoare, Nicușor s-a apropiat de bunica, zicându-i:
– Sărut mâna, bunică. Te rog să continui a-mi povesti ce s-a întâmplat cu descoperirea minunată a sfințelor moaște, așa cum ai spus aseară.

Bunica, bucuroasă de solicitarea pe care i-a făcut-o nepotul, a continuat povestirea vieții celei bineplăcute lui Dumnezeu, Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva. După ce a spus că, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, locul în care se aflau îngropate cinstitele sale moaște a devenit unul de rugăciune, prin ostenele ascetice și duhovnicești ale aceluși pustnic, a spus că niciodată o lucrare sfântă nu poate rămâne tănuită.

Și venirea aceluși stâlpnic acolo a fost, fără îndoială, o rânduială a lui Dumnezeu, prin care avea să se descopere neputrezite moaștele nevoitoarei întru cele sfinte și bineplăcute lui Dumnezeu, Sfintei Parascheva. După cum ne încredințează Însuși Mântuitorul, tuturor celor care au urmat chemarea lui Dumnezeu de a se strădui să moștenească împărăția cerurilor li s-au scris numele în cartea vieții celei veșnice; numele celor sfinți *sunt scrise de la întemeierea lumii în cartea vieții Mielului celui înjunghiat*, se spune în Apocalipsă (13, 8).

– Și, după cum îți ziceam, acel pustnic se ruga acolo într-un loc aproape de malul mării. Într-una din zile, a fost aruncat dintr-o corabie un mort, care, la insistența stâlpnicului, căci nu mai putea suporta mirosul, prin grija celor din sat, a fost îngropat în locul unde se aflau neputrezitele moaște ale Sfintei Parascheva. Deși le-au găsit, cei care au îngropat pe cel care murise nu le-au acordat prea multă atenție; mai mult, nici nu s-au gândit că ar fi ale unui sfânt. Unii chiar au zis că, dacă ar fi ale unui sfânt, Dumnezeu ar fi descoperit acest fapt mai dinainte. Așa se face că, după ce au

îngropat pe cel mort, au plecat acasă acei oameni, între care se afla și unul care se chema Gheorghe.

Acest credincios, după ce, așa cum îi era obiceiul, și-a făcut rugăciunea pentru el și cei ai casei sale, s-a culcat târziu în noapte, stăruind cu gândul la faptul că *Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut* (Matei 8, 11). Așa se face – cugeta el – că și acestui necunoscut i-a rânduit un loc de odihnă veșnică, iar celor care s-au milostivit să-l îngroape le va face parte de plata cea veșnică. În acea noapte, acest credincios a avut un vis minunat: o împărăteasă plină de frumusețe negrăită ședea pe un jilt, adică un mare scaun împărătesc, fiind înconjurată de o mulțime de ostași luminoși. Unul dintre aceștia i-a spus: *Gheorghe, de ce ați trecut cu vederea trupul Preacuvioasei Parascheva? Așadar degrab luați-l pe acesta și-l așezați într-o raclă de mare preț, pentru că a poftit Împăratul frumusețea ei* (Psalm 44, 13) *și voiește s-o proslăvească pe pământ.*

La rândul ei, cea îmbrăcată împărătește a zis: *Îndată să luați moaștele mele și să le așezați la loc de cinste, căci nu pot să rabd mirosul cel rău al aceluia trup! Căci eu sunt om și din pânțele de maică am ieșit. Iar locul nașterii mele se cheamă Epivat, adică satul în care locuiți voi acum.* Același vis l-a avut și o femeie binecredincioasă, cu numele de Eftimia, care a ținut, ca și Gheorghe, să spună consătenilor vedenia minunată pe care a avut-o. Așa s-a aflat, în dimineața zilei ce a urmat, că același vis l-a avut și Gheorghe; acesta a spus și cuvintele ce i-au fost spuse.

Din aceste relatări, cei din satul Epivat au cunoscut că, din acel loc, Dumnezeu a proslăvit-o pe cea care a avut o viață bineplăcută Lui; aceasta era Preacuvioasa Parascheva. Aducând laude Celui Preaînalt, au mers să pună într-o raclă înfrumusețată – folosindu-se de tămâieri, rostind rugăciuni și înălțând cântări – sfintele moaște ale celei care s-a învrednicit de cununa sfințeniei, raclă pe care au pus-o în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Kallikrateia. Toate aceasta au avut loc, conform datelor stabilite de cei care au studiat istoria evenimentelor din acea vreme, spre sfârșitul veacului al XII-lea.

Kallikrateia este o localitate care – cum ți-am spus ieri seară – se află pe țărmul Golfului Athyra. Într-o carte publicată la Atena,

în 1892, autorul grec arăta că, în acea vreme, adică la sfârșitul secolului al XIX-lea, aceasta era *locuită de 400 de familii grecești, fiind împodobită cu 500 de construcții pitorești. Cea mai frumoasă dintre bisericile din apropiere este a celor din Kallikrateia dedicată Sfintei Parascheva*. În această biserică, după unele informații, moaștele ar fi stat *timp de aproape două sute de ani*, așa cum se consemnează și în cartea cu mărturii ale închinătorilor, care au avut parte de minunile sfintei; cartea a apărut în 2011.

Acolo unde s-au păstrat moaștele, se afla, potrivit autorului grec, care ar fi cutreierat, pe la 1890, locurile unde s-a născut Sfânta Parascheva și unde au fost păstrate moaștele, o însemnare în limba greacă: *Locul unde au stat preasfintele moaște ale Sfintei Parascheva*. Din păcate, Biserica „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din Epivat a fost distrusă în anul 1979, iar Biserica „Sfânta Parascheva” din Kallikrateia a avut aceeași soartă, fiind distrusă în 1980. Din acest motiv, nu putem confirma cele spuse la sfârșitul secolului al XIX-lea de amintitul autor grec.

Toți cei care mergeau și se închinau acestor sfinte moaște dobândeau tămăduiri; neputințele se vindecau, duhurile cele rele se duceau de la cei pe care-i stăpâneau, încât multă laudă se aducea lui Dumnezeu pentru un astfel de dar minunat. Efectiv, cu mijlocirile ei, Preacuvioasa Maica noastră Parascheva a devenit *ocrotitoarea sufletelor împovărate care și-au găsit ajutorul și mângâierea în folosința ei cea mult-prisositoare*.

– Nu te supăra, bunică, dar ce înseamnă „folosință mult-prisositoare”?

– Înseamnă ajutor din belșug; adică mai mult decât s-au așteptat cei care s-au închinat sfintelor ei moaște. Nu uita că ajutorul sfinților nu este unul legat numai de viața aceasta pământească și de nevoile ei; este un ajutor care ne întărește și din punct de vedere duhovnicesc, pentru că sfinții înșiși au sporit în această privință. Din acest motiv, acest ajutor duhovnicesc se numește „mult-prisositor”, el fiind dar peste dar, cum ne încredințează Sfântul Ioan Evanghelistul: *Și din plinătatea Lui – adică a Fiului lui Dumnezeu – noi toți am luat și har peste har* (Ioan 1, 17).

Prima viață a Sfintei Parascheva a fost consemnată în scris de un țăran din localitatea Epivat, care, de fapt, a trecut în scris tradiția

transmisă pe cale orală timp de un secol și jumătate. Acesteia i-a urmat cea scrisă de diaconul Vasilisk, cu purtarea de grijă a patriarhului Nicolae IV Muzalon (1147-1151); din păcate, niciuna dintre aceste vieți ale sfintei nu ni s-a păstrat până astăzi, deși au fost identificate multe copii care s-ar apropia de cea dintâi consemnare a diaconului Vasilisk.

Această scurtă lucrare este cea care îi va inspira pe toți cei ce vor încerca să scrie viața Preacuvioasei Parascheva. De fapt, această scriere a vieții sfintei – la porunca unui patriarh ecumenic – însemna deopotrivă și canonizarea, adică recunoașterea sfințeniei vieții Sfintei Parascheva de la cel mai înalt nivel, cel al unui patriarh ecumenic, cel dintâi scaun arhieresc în ortodoxie, a cinstirii care i se cuvine, ca unei sfinte *făcătoare de minuni, ajutoare a multor necăjiți și apăsați de durerile vieții pământești și de tulburările veacului.*

Specialiștii se întrebă dacă viața alcătuită prin grija amintitului patriarh nu ar fi cea consemnată într-un manuscris, numit *de la Gotteborg*, aparținând secolului al XII-lea. Conform celor menționate, faima Preacuvioasei Maicii noastre Parascheva ajunsese până la Constantinopol, din moment ce *împăratul, împreună cu tot senatul și cu toată suita imperială, a mers în Kallikrateia, unde erau moaștele ei, și le-a adus cinstire.* Ceea ce știm sigur este că, dintre toate manuscrisele care conțin viața Preacuvioasei Parascheva, cel din secolul al XIII-lea, cunoscut sub numele de *Mineiul lui Drăgan*, este cel mai apropiat de viața consemnată de diaconul Vasilisk.

– Nu te supăra, bunică, dar vreau să te întreb ce înseamnă „manuscris” și „minei”.

– Manuscrisul este o bucată de papirus, adică o foiță fină de trestie care crește în delta Nilului, iar un pergament este o bucată de piele prelucrată pentru a avea o suprafață pe care să se poată scrie; manuscrisul poate fi realizat și pe o bucată de hârtie, prin însemnarea diferitelor date sau cunoștințe. Pentru că este scris cu mâna – întrucât tiparul a fost inventat de Gutenberg abia la sfârșitul secolului al XV-lea – se numește manuscris. Mineiul este o carte bisericească în care se cuprind slujbele sfinților din cuprinsul unei luni, în cazul nostru, ale sfinților din luna octombrie.

Se numește *al lui Drăgan* întrucât acesta este autorul sau cel care a scris mineiul de care vorbim.

Deci, cum îți spuneam, datorită minunilor săvârșite, dar și unor consemnări ale vieții Preacuvioasei Parascheva care au cunoscut o circulație destul de largă, vestea despre aceste vindecări ce se dobândeau pentru neputințele sufletești și trupești de către cei care se închinau sfintelor moaște ale Sfintei Parascheva s-a răspândit în întreg ținutul Kallikratei și dincolo de hotarele lui. Așa cum reiese din manuscrisul atribuit lui Nichifor Calist Xantopol, care a trăit în secolul al XIV-lea, viața Sfintei Parascheva a fost alcătuită *pentru a fi citită în mănăstirile de maici și comandată autorului de stareța uneia dintre aceste mănăstiri, pentru a servi la zidirea sufletească a călugărițelor de acolo. Acestora li se dădea exemplul părăsirii lumii cu toate ale ei, de la părinți și slugi la bunurile materiale, pentru urmarea Mântuitorului Hristos – cum ține să sublinieze înaltpreasfințitul Ioachim al Romanului și Bacăului.*

Pentru faptul că cetatea Constantinopolului trecea în acei ani prin grele încercări, fiind cucerită de latinii porniți în cruciadă, suveranii ortodocși și patriarhii s-au refugiat la Niceea, iar alții la Trapezunt, căci majoritatea ținuturilor în care se aflau credincioșii ortodocși din Imperiul Bizantin se aflau sub stăpânirea latinilor. Acest fapt a făcut ca vestea cu privire la minunile Preacuvioasei Parascheva să se răspândească și mai mult, ajungând până la cetatea Târnovo – Veliko Târnovo de astăzi – unde își avea capitala Imperiul Româno-Bulgar al Asăneștilor.